

معمره - امواز - میدان نفت بوده است و اقداماتی که از طرف دولت شده که امید وارم بفاصله کمی کلیه این دو ترسلیم مأمورین دولت ایران شده و منتظر یک جوابهایی هستم که باید بین چند روزه از لندن برسد و بنده کاملاً مطمئن هستم تا دو سه ماه دیگر تمام این دفاتر تسلیم دولت ایران می شود.

آقا میرزا علی گازرونی - اجازه میفرمائید

رئیس - بفرمائید
آقا میرزا علی گازرونی -
معاهده مادرید مدت سیزده ماه برای تهیه وسائل اجرای مقررات خودش معین کرده است و در ظرف این سیزده ماه اگر دولت محظورانی داشته بایستی رفع کنند یا اگر وسائل لازم بوده باید تهیه کرده باشند صورتی که در ظرف این مدت این اقدامات نشده است حالا آقای وزیر پست و تلگراف دلائل روشن تری دارند که ما را مطمئن می فرمایند در مدت مقرر که فرمودند این عمل قطع شود

وزیر پست و تلگراف - نتیجه

آن اقدامات همان مدت است که عرض کردم امیدوارم بزودی نتیجه مطلوبه حاصل شود و در ظرف سه چهار ماه دیگر کلیه دفاتر تحویل و تسلیم مأمورین دولت علیه شود و بنده که بکنفر وزیر مسئول هستم وقتی که امید واری کامل مینمهم که تا سه ماه دیگر تسلیم خواهد شد منتظرم پذیرفته خود و مورد قبول واقع گردد

رئیس - آقای وحید الملک از آقای رئیس الوزراء راجع بنمایندگان تبریز سئوال دارند آیا قبلاً بایشان اطلاع داده اند؟

وحید الملک - بلی حضورشان عرض کرده ام.

رئیس الوزراء - امشب اطلاع داده اند.

وحید الملک - اگر آقای رئیس الوزراء برای جواب حاضرند عرض کنم

رئیس - بفرمائید

وحید الملک - از قراری که در جرائد مندرج است آقایان نمایندگان آذربایجان که فعلاً در تبریز اقامت دارند توقیف شده اند این موضوع يك انتشارات و انعکاساتی پیدا کرده است این است که از حضرت اشرف آقای رئیس الوزراء سئوال میکنم این موضوع صحت دارد یا خیر؟

رئیس الوزراء - الان بینده نوشتند چنین چیزی هست یا خیر؟ عرض کردم اطلاع نداریم و باید تحقیق کنیم ولی گمان نمیکنم صحت داشته باشد.

رئیس - آقای ارباب کبکسر و هم

سئوالی راجع بامتياز معادن نفت شمال و استقراض يك ميليون دلار از کمیانی امریکا دارند.

باب کبکسر و - چون این هر دو عمل در مجلس شورای ملی گذاشته لذا محتاج باظهار مقدمه نمیدانم همینقدر از آقای رئیس الوزرا سئوال میکنم اقلای پیشنهادی که کابینه سابق کرده بود و مجلس شورای ملی بدولت اجازه داده بود که با کمیانی (استاندار داویل) امریکائی راجع بامتياز معادن نفت داخل مذاکره بشود و قرارداد منعقد نموده شرایط آنرا بمجلس پیشنهاد کنند تا مجلس رأی بدهد بنده و همه آقایان میل داریم بدانیم دولت در این موضوع چه نتیجه گرفته و اقدامات دولت بکجا منتهی شده است در صورتیکه موفقیت حاصل شده کی آن شرایط بمجلس پیشنهاد خواهد شد که رأی قطعی داده شود.

قسمت دوم راجع باستقراض يك ميليون دلار برد که کابینه سابق بمجلس پیشنهاد کرده بود و از طرف مجلس هم اجازه داده شد که بایکی از کمیانی های امریکا داخل قرارداد و استقراض بشود در این باب هم خواستم سئوال کنم دولت اقدامی فرموده اند یا خیر؟

رئیس الوزراء - دولت حاضره هر دو فقره را تعقیب کرده و مذاکرات در جریان است ولی هنوز نتیجه قطعی حاصل نشده هر وقت نتیجه قطعی حاصل شد البته بمجلس شورای ملی خواهد رسید.

ارباب کبکسر و - البته خود آقای

رئیس الوزراء تصدیق میفرمائید مجلس شورای ملی که با سرعت هر چه تمامتر این هر دو قسمت را تصویب کرده از روی يك نظریات و حوائجی بود در این صورت تأخیر تکلیف این دو امر مهم گمان میکنم صلاح نباشد مخصوصاً از آقای رئیس الوزراء استدعا دارم هر چه زودتر تکلیف را معین کنند تا در ضمن تعیین تکلیف این دو مسئله تکلیف خیلی مسائل اساسی دیگر هم معین شود

رئیس الوزراء - اینکه عرض کردم

دولت تعقیب کرده و مذاکرات در جریان است گمان میکنم کافی باشد البته خود دولت باندازه که لازم است باین مسئله اهمیت می دهد و از هر گونه اقدامات لازمه خود - داری نخواهد شد و چنانچه عرض شد هنوز نتیجه قطعی حاصل نشده و هر وقت نتیجه حاصل شد بمجلس خواهم رسانید

رئیس - آقای حائری زاده از آقای رئیس الوزراء سئوالی دارند

حائری زاده - بنده خواستم از آقای رئیس الوزراء سئوال کنم البته خاطر معترضان مسبوق است که راجع به اموال تجار یزدو کرمان که در دو ماه قبل

سارقین فارس به سرقت برده اند بدمم در جراید خواندیم که چهارده هزار تومان و کسری از مال التجاره های مسروقه را دولت گرفته و به تجار و صاحبان اموال مسترد داشته اند ولی بعدشکایتی از تجار کرمانی رسید که هفتصد تومان از آن مبلغ بیشتر به آنها نرسیده در صورتیکه بالغ بر صد هزار تومان مال التجاره آنها را برده اند خواستم از آقای رئیس الوزراء سئوال کنم که اقدامی برای وصول و ایصال اموال تجار فرموده اند یا نه؟ و آیا مسئول این کیست اگر سرقتی از اموال خارجه در ایران شود صورت عدم موفقیت غرامت آنرا تأدیه مینماید ولی بیچاره تجار و اتباع ایرانی اگر سرقتی از آنها بشود مورد اهمیت واقع نگشته و مسئولی نیست که حقوق آنها را مطالبه با غرامت آنها را تأدیه نماید

رئیس الوزراء - در جلسه دیگر جواب عرض خواهم کرد

رئیس - (خطاب به آقا سید یعقوب) جواب جناب عالی را بنده باید بدمم. به آقایان و کلانی که غایب هستند تلگراف شده اغلب جواب داده اند که در شرف حرکت هستند

آقا سید یعقوب - اجازه میفرمائید قدری توضیح بدمم

رئیس - این مسئله راجع بدولت نیست تکلیف بنده است که بآنها تلگراف کنم و تلگراف هم کرده ام چون روز شنبه مصادف با عید مولود حضرت صدیقه طاهره است لذا جلسه موکول بر روز ۳ شنبه دو ساعت بغروب خواهد شد دستور آن اولاً شور دوم در لایحه حکمیت بین ایران و آنازونی و ثانیاً شور در راپورت کمیسیون بودجه در خصوص ماده ششم و بالاخره شور در کلیات خواهد بود

مستشار السلطنه - بنده دو سه فقره سئوال داشتم که جزو دستور بود

رئیس - در جلسه دیگر جزو دستور خواهد شد

(مجلس سه ساعت و نیم از شب گذشته ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی
ه تمن الملک

جلسه ۷۰
صورت مشروح مجلس یوم
سه شنبه دوم حوت ۱۳۰۰
مطابق ۲۳ جمادی
الثانی سنه ۱۳۴۰

مجلس یکساعت و نیم قبل از غروب در تحت ریاست آقای مومن الملک تشکیل گردید (صورت مجلس یوم پنجشنبه ۲۷ دلو را آقای تدین قرائت نمودند)

رئیس - آقای سید یعقوب (اجازه)
آقای سید یعقوب - در صورت مجلس نوشته شده است که بنده عرض کردم آقای مخبر السلطنه سابقه بدی داشته اند بنده کفتم عملیات ایشان در وزارت داخله برخلاف حکومت ملی بوده است باید اصلاح شود

رئیس - دیگر ایرادی نیست؟ (گفته شد - خیر)

صورت مجلس تصویب شد
بالفعل ماده شش راپورت کمیسیون بودجه مطرح است که بر حسب پیشنهاد آقای ارباب کبکسر و بکمیسیون بودجه مراجعه شد و کمیسیون مجدداً راپورتی داده قرائت میشود

آقای نصرت الدوله بمضمون ذیل قرائت نمودند

ماده ۶ نهصد و پنجاه هزار تومان محل برای مخارج پیش بینی نشده مملکتی منظور میشود

وزارت مالیه می تواند در هر برج تا میزان چهل هزار تومان از این مبلغ را مطابق تصویب نامه های هیئت وزراء تأدیه نموده و صورت این مصارف را در آخر هر برج بمجلس شورای ملی تقدیم دارد و اگر صورت مزبور در آخر هر برج به مجلس شورای ملی داده نشود دولت ناموقعی که اینصورت بمجلس نرسیده دیگر حق صدور هیچگونه تصویب نامه خرجی از محل مزبور نخواهد داشت و هر گاه مخارجی از این محل علاوه بر مبلغ چهل هزار تومان لازم شود در هر مورد تحصیل اجازه مجلس شورای ملی لازم خواهد بود

رئیس - در ماده ششم بطریقی که قرائت شد مخالفی هست یا نه؟

آقا سید یعقوب - بنده عرضی دارم

رئیس - بفرمائید
آقا سید یعقوب - بنده از مخبر کمیسیون سئوال میکنم که اگر دولت در آخر ماه صورت این چهل هزار تومان را تقدیم مجلس کرد و مجلس دو سه قلم آن را تصویب نه نموده آیا مسئول آنچه مجلس تصویب نکند کیست؟

زیرا بموجب این ماده دولت برای این مبلغ تصویب نامه صادر و خرج می کند بعد که بمجلس آمد اگر مجلس تصویب نکرد چه خواهد شد؟ از برج بعد کسر میشود یا تکلیف دیگری دارد این را توضیح بفرمائید

مخبر کمیسیون بودجه - بنده این سئوال آقای آقا سید یعقوب مربوط باصلاحی است که آقای ارباب کبکسر و پیشنهاد کرده اند یا راجع باصل مطلب است بجهت اینکه در ماده ششم راپورت کمیسیون

بودجه تکلیفی برای این وجه اعتبار معین شده حالا اگر دولت يك وقتی يك مخارجی بکند که مجلس آن را تصویب نه نماید باید برگردد یا اینکه در آتیه این قبیل مخارج را نکند این يك مطلبی است ولی در هر حال مربوط باین اصلاح نیست زیرا این اصلاح برای این است که اگر در آخر هر برج این صورت بمجلس نیامد دولت حق ندارد مطابق تصویب نامه از این وجه اعتبار خرجی بکند تا اینکه صورت مخارج گذشته به مجلس بیاید

رئیس - آقای سید یعقوب (اجازه)

آقای سید یعقوب - در این ماده که آقای ارباب کیخسور راجع به آن پیشنهاد فرموده اند در واقع بمنزله يك قرق يك سنکریست در مقابل دولت که بدون اینکه صورت آن بمجلس داده شود برج بعد نتواند از این اعتبار صرف کند بنده خواستم بگویم اگر دولت مطابق تصویب نامه خرجی کرد و اکثریت مجلس آن را رد نمود آیا تکلیف آن چه خواهد شد؟ باید این مسئله در مجلس مذاکره شود تا تکلیف دولت معلوم باشد

رئیس - آقای حاج میرزا علی محمد دولت آبادی

(اجازه)

آقای حاج میرزا علی محمد دولت آبادی - بنده تصور میکنم بعد از آنکه مجلس معادل چهل هزار تومان بدولت اعتبار داد دیگر نمیتواند آن مخارجی را که دولت مطابق تصویب نامه کرده رد کند برای اینکه امروز این اعتبار بدولتی که طرف اعتماد مجلس است داده میشود و گمان می کنم مجلس آن را رد نخواهد کرد

رئیس - دیگر اعتراضی نیست (اظهاری نشد)

این ماده مجدداً قرائت می شود و نسبت به آن رأی می گیریم

(آقای تدین مجدداً قرائت نمودند)

رئیس - آقای سید یعقوب (اجازه)

آقای سید یعقوب - بنده ملتفت نشدم شرحی که آقای حاج میرزا علی محمد فرمودند از روی چه قاعده بود این ماده می گوید صورت این خرج را باید در آخر هر ماه بمجلس بیاورند و نظریات مجلس در آن تعلق بگیرد نه این است که مجلس این چهل هزار تومان را بدولت اعتبار می دهد که دولت هر کار میخواهد بکند البته همیشه وزرائی که طرف اطمنان مجلس هستند خرج مخارج از حدود قانون نخواهند کرد ولی نظارت مجلس برای این است که بروی هر رقمی که صلاح میدانند قلم بکشد هر قدر هم وزراء مثل اطمنان مجلس باشند

مجلس در کلی و جزئی مخارج نظارت دارد بنده نفهمیدم مقصود آقای حاج میرزا علی محمد چه بوده؟ اینکه مینویسد باید صورت مخارج در آخر هر برج بمجلس بیاورند برای این است که اگر يك قسمت از آنرا صلاح نداند رد کند اگر بنا بود مجلس این حق را نداشته باشد برای چه صورتش را بمجلس بیاورند عقیده بنده این است که اگر دولت خرج زائعی کرد و مجلس رد کرد باید از برج بعد کسر شود

رئیس - آقای نظام الدوله

(اجازه)

نظام الدوله - بنده از اظهاراتی که شد خیلی تعجب می کنم وقتی يك دولتی طرف اعتماد مجلس است و چهل هزار تومان بموجب اجازه مجلس خرج می کند و صورت آنرا تقدیم مجلس مینماید دیگر چه طور مجلس آنرا رد می کند فرضاً مجلس بخواهد چند قلم آنرا رد کند از کی باید بگیرند و از کجا باید کسر کند؟ بنده این اظهارات را صحیح نمیدانم ولی باید صورت مخارج مجلس فرستاده شود که مجلس مستحضر باشد.

رئیس - آقای زنجانی هم موافقت؟

آقای شیخ ابراهیم - بنده میخواستم در این مسئله توضیحی بدم

رئیس - آقای فهم الملك چه طور؟

فهم الملك - موافقم

رئیس - آقای زنجانی

(اجازه)

آقای شیخ ابراهیم - گویا آقایان اشتباه فرموده اند مسئله ای که آقای سید یعقوب می فرمایند راجع باین ماده نیست این ماده باید تصویب شود صورت مخارج را هم که می آورند مثل سایر قوانین تفریح بودجه ها خواهد بود و اگر مجلس اعتراضی داشته باشد منوط به بودجه های بعد خواهد بود و فعلاً این مذاکره مورد ندارد

رئیس - آقای فهم الملك.

(اجازه)

فهم الملك - اگر چه آقای زنجانی توضیح فرمودند ولی بنده هم میخواهم خاطر آقای سید یعقوب را متذکر کنم که البته مجلس باید در مخارج نظارت کند و باید تمام مخارج را جزء بجز تصویب نماید ولی در موقعی که قانون تفریح بودجه بمجلس می آید مخارج تمام بودجه ها را پس از خرج شدن مجلس می بیند که بچه مصرف رسیده و هر مصرفی که مجلس بی مورد میداند مؤاخذه میکند این مخارج هم مثل همان مخارج است بنا بر این دیگر ایرادی باقی نمی ماند.

رئیس - دیگر ایرادی نیست - رأی میگیریم بماده ششم به ترتیبی که کمیسیون

اصلاح کرده آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند - اکثر نماینده گان قیام نمودند

رئیس - تصویب شد در تمام رایورت کمیسیون بودجه رأی گرفته شد. بالفعل شور در کلیات است آقای ارباب کیخسور (اجازه)

ارباب کیخسور - بنده در قسمت معارف خواستم از آقای مخبر سئوالی بکنم بموجب يك لایحه که از طرف پنج مدرسه نوشته شده است راجع بمبلغی که برای کمک و اعانه به مدارس ملی در بودجه پیش بینی شده اینطور اظهار میدارند که این بودجه اعانه برای تمام مدارس ملی نیست آیا وزارت معارف نظر خاصی پیدا کرده خوب است این مسئله را توضیح فرمایند که تکلیف معلوم باشد.

مخبر - خود بنده هم آن لایحه مدارس را دیدم و برای بنده هم فرستاده بودند ولی این اشتباه در اصل مسئله شده وزارت معارف در تحت عنوان اعانه به کلیه مدارس ملی مبلغی پیشنهاد نکرده بود که کمیسیون تصویب کرده باشد آن مبلغ به تساوی بین مدارس تقسیم شود چیزی را که وزارت معارف پیشنهاد کرده بود يك اعانه های خصوصی که سابقاً به يك عده از مدارس میدادند و در حقیقت جزء بودجه جاری و معمول بوزارت معارف يك اعانه بوده است که به پنج شش مدرسه ملی میدادند حالا نمیدانم بچه ترتیب این ها بر دیگران ترجیح پیدا کرده اند وزارت معارف صورت جزء آنها را بکمیسیون آورده و تصویب شد و با این ترتیب این اعانه بهمان مدارس معینه انحصار پیدا میکند ولی اگر بخواهند به تمام مدارس داده شود باید در صحن بودجه ترتیبش را تغییر دهند.

رئیس - آقای حائری زاده

(اجازه نطق)

حائری زاده - بنده در شورا اول عرض کردم که این لایحه لایحه بودجه نیست و تقریباً يك طرح ریزی برای تشکیلات مملکتی شده است و اگر یول داشتیم برای ما خیلی چیزها لازم بود مثلاً باید وزارت معارف بودجه خیلی سنگینی پیشنهاد کند و وسایل تعلیمات اجباری را در همه جا فراهم کند وزارت معارف وزارت دیگری هم از قبیل وزارت بحریه وزارت هواپیمائی در بعضی وزارت خانهای دیگر که در بعضی ممالک هست لازم بود خیلی اصلاحات و اقدامات است که باید بشود ولی چون پول ندارم باید مخارج فوری فوری را از نظر محو کنیم و بعضی وزارت خانها را حذف کنیم و معارج وزارت

خانهای لازمه را تصویب کنیم. از هر وزارت خانه مبلغی کسر کرده اند اگر از حقوق اجزاء کسر شود فلان مستخدمی که پنجاه تومان حقوق دارد و امور معاش خود را میگذارد وقتی از حقوق او کسر شود لابد بوسایل نامشروع متوسل میشود و این کار ناصحیحی است و اگر تقلیل مستخدمین منظور است در مملکت ما تجربه شده اعضاء غیر لازم زیادی بواسطه وسایلی که دارند هیچوقت منفصل نمیشوند و وقتی که بنای اصلاحات شد عضو های لازم حذف میشوند بدیهی است اگر دولت صد هزار نفر مستخدم لازم داشته باشد باید مخارج آنها را کاملاً پیش بینی نموده بپردازد ولی اگر خرج يك وزارتخانه هریض طولی را که غیر از میز و صندوق چیز دیگری ندارد تصویب کنیم تضییع و تفریط مال ملت را کرده ایم و بنده عقیده ندارم تجربیات گذشته بنا حالی کرده که این اصل بلا تکلیفی بی ترتیبی که بواسطه آن وزارتها نمیتوانند ادای تکلیف خود را بکنند ما را بدیار نیستی خواهند کشید اگر بخواهیم بودجه را اصلاح کنیم باید خرجهای واجبه را تصویب بکنیم راست است این مخارج لازم است ولی بعضی فوری و فوری است و بعضی را ممکن است سال دیگر وسائش را فراهم نمود برای توضیح هریض خودم مجبورم بپردازم ضمیمه جز بجزه مراجعه کنم راجع بحقوق محمدعلی میرزا مذاکرات زیادی شد و بالاخره آقایان برای حفظ شرافت ملت ایران مبلغ هفتاد و پنج هزار تومان تصویب کرده اند عقیده بنده این است که حفظ شرافت ملت ایران بیشتر ما را ملزم میکند که قوای تأمینیه خود را تکمیل کنیم حیثیات ما وقتی محفوظ است که در سرتاسر مملکت امنیت برقرار باشد نه اینکه مواج محمدعلی میرزا باعث حفظ شرافت ما باشد راجع ببودجه دربار سلطنتی زیاد مذاکره نمی کنم همین قدر عرض میکنم که در مجلس دوم مبلغی تصویب شده ولی در این مدتی که مجلس شورایی نبود مقداری بر بودجه دربار سلطنتی اضافه شده و ما باید این مبلغ را کسر کنیم زیرا این پول بدون اجازه ملت ایران از خزانه داده شده و باید کسر کنیم در بعضی از ممالک دنیا معمول است در موقع جلوس بودجه برای رئیس جمهور یا سلطان معلوم میشود و همیشه باقی است دیگر همه سال مطرح نخواهد شد اگر مبلغی که در دوره دوم مجلس تصویب کرد چیزی داده شده باشد باید آنرا از بودجه آتیه کسر و جبران کنیم در موضوع بودجه هشت وزراء چون آقایانی که متصدی امروزارت میشوند خوشبختانه باید بختانه میتوانند از قبول شخصی خود معاشی

و تجارت است که تجارت این مملکت را توسعه بدهد .
 اما آن قسمتهائی که فرمودند که یکی از آنها راجع بوجهی بود که قبل از این سلطنتی داده شده آنها را مسترد دارند داخل شدن در آن موضوع تکلیف بنده نیست البته هر کس يك عقیده دارد عقیده بنده و بعضی از رفقایى که در کمیسیون بودجه بوده اند این بود که باید حقوق دربار سلطنتی را مطابق صورت تصویبی مجلس دوم تصویب کنیم و همین طور هم رأی دادیم و تصور میکنم در این مدت فترت هم اگر چیزی اضافه داده شده بی مورد نبوده برای اینکه در آمدت گرانی بوده و اوضاع دوبار هم در ندمت باستانی امرار حیات کرده باشند نسبت ببودجه های دیگر هم چندان اضافه نشده با این حال آنرا هم کمیسیون بودجه کسر کرد .

سردار مخفم - اجازه میفرمائید راجع به پیشنهاد تجار از طرف کمیسیون فوائد عامه توضیح بدهم ؟
 رئیس - بفرمائید
 سردار مخفم - کمیسیون فوائد عامه چندین جلسه با حضور نمایندگان تجار و اصناف و آقایان مشیرالدوله و نصرت الدوله و سردار معظم منعقد شد و در این خصوص مذاکرات شد بالاخره پس از مذاکرات زیاد چنین صلاح دانستند که سیومولتر رئیس گمرک هم يك جلسه در کمیسیون حاضر شود تا نظریات او هم جلب شده و ببینیم نظریات او چیست که بعد چهارم محذور نشود در يك جلسه هم سیومولتر در کمیسیون حاضر شد و آقای مشیر الدوله و آقایان دیگر هم که عرض کردم تشریف داشتند سیومولتر اظهار کرد که در دو ماه قبل در وزارت فوائد عامه با حضور نماینده وزارت مسالیه در این خصوص کمیسیونی تشکیل شده و یکی دو جلسه هم مذاکره شده ولی خاتمه پیدا نکرده و موکول به جلسه بعد شد .

ولی پس از آن از طرف فوائد عامه یا وزارت مالیه جلسه بعد را بمن اطلاع ندادند که در آن کمیسیون حاضر شده و باین کار خاتمه بودند اینطور صلاح دانستند که همان کمیسیونی که در وزارت فوائد عامه قبلاً تشکیل شده بوده است مجدداً جلسه تشکیل داده و در آنجا مذاکراتی بکنند و نظریات دولت و رئیس گمرک و اعضاء کمیسیون هر چه شد بکمیسیون فوائد عامه اطلاع بدهند که مرض مجلس برسد ولی از آنوقت تا بحال دیگر از وزارت فوائد عامه خبری نرسید و مرتبه هم از طرف کمیسیون بوزارت فوائد عامه نوشته شده و تقاضا شده که زودتر نظریات خود را بکمیسیون اطلاع دهند که مرض مجلس برسد و تا کنون خبری نرسیده البته باز هم تا کید میکنم که شاید زودتر این کار خاتمه پیدا کند

خود را بکمیسیون اطلاع دهند که مرض مجلس برسد و تا کنون خبری نرسیده البته باز هم تا کید میکنم که شاید زودتر این کار خاتمه پیدا کند
نصرة الدوله - مخبر آقای حاج شیخ اسدالله در ضمن اظهاراتشان نسبت باعانه مدارس ملی يك توضیحی دادند که بنده از طرف اظهار ایشان تعجب کردم و بعد هم فرمودند که در قسمت های دیگر نمی خواهم مذاکره کنم بنده ندانستم مقصود ایشان چیست و گمان میکنم تطویل مذاکرات ایشان برای این بود که حرارت بنده برای جواب دادن بایشان قدری تسکین یابد بهر جهت بنده باید ایشانرا متذکر کنم که در کمیسیون بودجه با حضور خودشان مطابق يك صورت جزئی که وزیر معارف آورده بودند مسئله اعانه مدارس مطرح شد و یکی یکی مبلغ های آنها خوانده شد حتی يك اشتباهی هم در آن بود که رفع شد بعد از آنکه صورت جزئی را من بخواند شدم مبلغ کلی آن در کمیسیون رأی داده شد حالا اگر ایشان از این مسئله تعجب کنند و بگویند من نیستم غیر از این بود تصدیق خواهند کرد که سایرین اگر از نیت ایشان مطلع نباشد مسؤول نیستند البته میدانند حکم قضایا بست باوران و اسناد و مذاکرات و تصمیمی است که در اطراف آن مذاکرات گرفته می شود مثلاً اگر درست ملاحظه کنید خواهید دید که پیشنهاد دولت راجع باعانه مدارس ملی هشت هزار و چهار صد تومان و تصویب کمیسیون ۸۱۶ تومان است این تفاوت از کجای پیدا شده اگر يك اقدام جزئی را فراموش کردیم یا از یاد فرغ میگردیم بعضی از آقایان هم که در کمیسیون نبودند صحیح است میگویند و معلوم نیست یعنی چه؟ وزیر معارف باصرار آورده و اگر در راپورت ما اقدام خبر را معین نکرده ایم کلیاتش را معین کرده ایم دلیل این نیست که ما صورت جزئی را ندیده باشیم از توضیحی بود راجع بعملیات کمیسیون بودجه و اما راجع باصل مطلب شما امروز این بودجه را که تصویب میکنید بودجه اعتباری است که ما این هشت هزار و صد و شصت تومان را تصویب میکنیم بدون تعیین صورت جزئی است راست است که بر حسب پیشنهاد دولت است ولی چون کلیه اقلام این لایحه اعتبار نیست این قلم هم اعتبار نیست حالا اگر خود وزیر معارف بخواهد این اعتبار را بترتیب دیگر تقسیم کند و بعد در بودجه جزئی که بجلس میآورند يك تقسیم بندی دیگری غیر از این تقسیم بندی که در کمیسیون ارائه داده اند بنمایند تصور نمی کنم مانعی داشته باشد منتهی در کمیسیون بودجه

بصورت جزئی اخیر هم مراجعه می شد اگر قابل تصویب بود تصویب می شود والا رد میکند مقصود این است که کمیسیون بودجه چیزی را که راجع باعانه مدارس تصویب نموده پس از دیدن اقلام جزء بوده است
رئیس - آقایان مذاکرات را کافی نمی دانند (بعضی گفتند کافی است)
حائری زاده - راجع بفرمایشات آقای حاج شیخ اسدالله بنده توضیحی دارم .
رئیس - بعد هم ممکن است توضیح بدهید رأی میگیریم آقایانیکه مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند (اکثر نمایندگان قیام نمودند)
رئیس - معلوم میشود مذاکرات کافی است رأی میگیریم برای بورت کمیسیون بودجه که مشتمل بر هشت ماده است
حائری زاده - پیشنهاد بنده قرائت نمی شود

رئیس - چرا قرائت می شود (بعضیون ذیل قرائت شد)
 بنده پیشنهاد میکنم دو ماده ذیل ضمیمه راپورت کمیسیون بودجه شود تا تعادل دخل و خرج حاصل شود
 اولاً - حقوق کسانی که کمتر از پنجاه تومان میباشند کسر نشود
 ثانیاً - حد اکثر حقوق یکصد تومان و حد اقل را یازده تومان قرار دهند
رئیس - خطاب با آقای حائری زاده توضیحی دارید بفرمائید.
حائری زاده - چون این جا مذاکره شد فلانکس که تقابل مخارج را در نظر دارد چه طریقی غیر از اخراج مستخدمین دولت در نظر گرفته است عرض میکنم که بنده عقیده دارم اگر بخواهند حقوق مستخدمین جزء را کسر کنند همان مضاری که عرض کردم پیش میاید آنوقت اجزاء مجبورند امور مشابه خود را با وسائل نامشروعی مرتب کنند ولی مستخدمینی که حقوق زیاد میگیرند چون اغلب از سرمایه دارها هستند اگر از حقوق آنها کسر کنیم کسر نخواهد شد ممکن است حد اکثر حقوق را صد تومان و حد اقل آنرا یازده تومان قرار دهند حتی آقای رئیس الوزرا هم صد تومان بیشتر نگیرند و مجالاً مستخدمینی که مشغول خدمات دولتی هستند آنها را که حقوقشان کمتر از پنجاه تومان است از حقوق آنها کسر نکنند تا باین ترتیب تطابق دخل و خرج حاصل شود

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)
محمد هاشم میرزا - این پیشنهاد بنظر بنده خیلی غریب میاید برای آنکه مطابق این پیشنهاد ما باید بگوئیم تمام افراد مستخدمین از یازده تومان کمتر و از صد تومان بیشتر نگیرند و حال آنکه

اشخاص مطابق لیاقت باید مزد بگیرند بعضی اشخاص سالها در فرنگستان تحصیل کرده و زحمت کشیده اند و مدت ها در ادارات دولتی خدمت کردند و رفته رفته حقوق آنها زیاد شده است و حالا صد پنجاه تومان دوست تومان حقوق میگیرند هیچ منطقی ندارد که ما بگوئیم اجزا از صد تومان بیشتر حقوق نگیرند اشخاص باید بقدر کفایت حقوق بگیرند من مخالف با لفت اشرف باین تعبیر که آقایان می کنند هستم اشرف در لغت بمعنی سادات است ولی اینجا با شخصی که سرمایه دارند و بد هستند اطلاق می شود بهر جهت باین ترتیب کار پیش نمیرود ممکن است اشخاص لیاقت داشته باشند و از دولت صد تومان حقوق بگیرند و اشخاصی باشند که لیاقت نداشته باشند و یازده تومان حقوق هم زیاد شان باشد بهر حال ببقیده بنده این پیشنهاد عملی نیست .

رئیس - آقای ارباب کیخسرو (اجازه)
ارباب کیخسرو - بنده در باب این پیشنهاد عرضی نداشتم در باب رأی عرض داشتم .
رئیس - در باب این پیشنهاد کسی حرف ندارد .
آقای میرزا هاشم آشتیانی - تفکیک بفرمائید
رئیس - تفکیک می شود
مخبر - اگر بنای تفکیک است بنده يك عرض دارم
رئیس - بفرمائید
مخبر - بنده تصور می کنم این مسئله کسر حقوق مربوط بما نیست برای اینکه دلیل ندارد ما تصدیق بکنیم که فقط از پنجاه تومان باین را کسر نکنند و از پنجاه تومان بیشتر را کسر بکنند اشخاصی هستند که هفتاد یا هشتاد تومان حقوق میگیرند فقیرند بچاره اند بد بختند سالها خدمت کرده اند تا باین حقوق رسیده اند برای چه حالا ما از حقوق آنها کسر کنیم ما مگر این حرف را زده ایم که تقلیل بودجه را از نقطه نظر کسر حقوق اعضاء قائل نیستیم حتی در موقع مذاکره در پروگرام هم در اینجا گفته شد که ما قائل هستیم از ادارات زائده کم شود ولی حقوقات اعضاء زیاد شود و تا حقوق اعضاء زیاد نشود مستخدم صحیح العمل پیدا نمی شود مستخدم نا وقتیکه معاش زندگانی او تأمین نشود ممکن نیست صحیح العمل باشد علاوه ما چه کار داریم که داخل این مطلب بشویم این اعتباری است که بدولت داده میشود و وقتیکه بودجه جزء را بجلس آوردند برسد به بیند اگر از حقوق هائی که کسر کرده اند بی رویه بوده است زد کیندا اگر

از دوائر زیادی حذف نکرده اند آن دوائر را حذف کنند بنا بر این بنده عقیده ندارم مقدمتاً داخل این مسئله شویم .
رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)
حائری زاده - فرمایش حضرت والا این است که باید از حقوق زیاد داد تا اشخاص صحیح العمل پیدا شوند ولی بدبختانه تا بحال هر چه تجربه شده است اینها يك سبیری بوده است کما اینها بزرگ بنام زید و عمرو تشکیل شده در صورتیکه اشخاص لایق کرسنگی غورده اند من ببینم بنام اصلاحات وزارت مالیه در روزنامه اعلام کرده است که ثلث حقوق اعضاء باید کسر شود و این صحیح نیست زیرا در باره اشخاصی که حقوق شان از پنجاه تومان کمتر است این يك ظلم فاحش است والبته اگر حقوق این فقرا کسر شود با آنها بیرون کنند و چهار اشکالات دیگری خواهند شد بنا بر این خوب است از پنجاه تومان باین را کسر نکنند

رئیس - رأی می گیریم بقسمت اول پیشنهاد آقای حائری زاده یعنی از پنجاه تومان کمتر کسر نشود آقایانیکه این قسمت را تصویب می کنند قیام فرمایند .
رئیس - تصویب نشد
حائری زاده - قسمت ثانی را پس می گیرم مجلس رأی که نمی دهد
رئیس - آقای ارباب کیخسرو (اجازه)
ارباب کیخسرو - بنده خواستم سؤال کنم که شکل گرفتن این رأی بچه نحو خواهد بود و رأی در چه گرفته میشود و حدود این اعتباری که وارد می شود بچه منوال است ؟ برای اینکه تصور می کنم يك قسمت هائی فراموش شده یا هنوز نتوانسته اند باین لایحه ضمیمه کنند مثل خرج راه شوسه از طهران برشت و قره توكه تقریباً ۲۵۰ هزار تومان وزارت فواید عامه در نظر گرفته است یا راههای قم و عراق وغیره که عواید آنها هنوز پیشنهاد نشده بلکه عواید هیچجا پیشنهاد نشده این قسمت خرج از چه نقطه نظر پیشنهاد شده شاید يك مشکلاتی داشته اند که نتوانسته اند اطلاع بدهند یا فراموش کرده اند و شاید نظائر دیگر هم داشته باشد بهر جهت میخواهم بدانم این رأی که گرفته می شود بچه گرفته می شود همین خرج اعتباری گرفته می شود و مخارج محدود بهمین اعتبار می شود یا غیر چیزهایی که از قلم افتاده است در آنجا ممکن است ضمیمه شود .

رئیس - بالفعل باین لایحه که مشتمل بر

۷ ماده است رأی گرفته میشود آقایانی که تصویب میکنند ورقه سفید و آقایانیکه تصویب نمی کنند ورقه کبود خواهند داد . در این وقت اخذ آراء بعمل آمد آقای سهام السلطان اوراق رأی را تعداد نموده به ترتیب ذیل نتیجه حاصل شد
 عده حاضر ۷۱ ورقه سفید (علامت قبول) ۵۷ ورقه کبود (علامت رد) ۹ امتناع
 رئیس - با اکثریت ۵۷ رأی از هفتاد و يك رأی آقایان نمایندگان حاضر تصویب شد .

(اسامی قبول کنندگان)
 آقایان سردار مخفم - محمد هاشم میرزا - عماد السلطنه خراسانی - عدل السلطنه - ارباب کیخسرو - حاج میرزا اسدالله خان - امین التجار عماد السلطنه طباطبائی - مصمص السلطنه حاج نصیر السلطنه - مساوات - سلیمان میرزا - امیر ناصر - امین الشریعه - منتصر الملك - آقای شیخ ابراهیم زنجانی ناظم العلماء - آصف الممالک - حاج میرزا عبدالوهاب - حاج میرزا علی محمد دولت آبادی - آقا سید یعقوب - جلیل الملك - فهیم الملك - اقبال - السلطان - سدید الملك - معتمد السلطنه - ملك آرائی - حاج شیخ اسدالله - نصیر دیوان - شیخ المراقین زاده - قوام الدوله - وکیل الملك - رکن الملك - دکتر لقمان - مستشار السلطنه - شهاب الملك - آقا سید حسن کاشانی - بیان الملك - شیخ الاسلام ملایری - بیان الدوله - آقای میرزا هاشم آشتیانی - شیخ الاسلام صفهانی - صدر الاسلام ابهری - آقا میرزا طاهر تنکابنی - آقا سید محمد تقی طباطبائی نصرت الدوله - آقای سید محمد تعین - سهام السلطان - احتشام الدوله - وقار الملك - نظام الدوله - میرزا محمد نجات - سردار چنگ - آقا سید کاظم یزدی - غضنفر خان - سردار معظم کردستانی - رئیس التجار (اسامی رد کنندگان)
 آقایان - مدرس - حائری زاده حاج میرزا مرتضی - آقای میرزا علی کازروانی - محقق العلماء
 رئیس - اگر آقایان موافق باشند چند دقیقه تنفس شود
 (در این موقع آقایان نمایندگان برای تنفس از مجلس خارج و پس از نیم ساعت مجدد جلسه تشکیل گردید)
 رئیس - عهدنامه حکمیت بین ایران و آنازونی مطرح است نصرت الدوله مخبر کمیسیون خارجه میخواهم قبلاً خاطر معترم

آقایان را مستحضر نمایم که پس از شور اول عهدنامه از طرف دولت يك پیشنهاد جدیدی برای حذف ماده چهارم این عهدنامه رسیده است چون دولت امریکا در این عهدنامه و کلیه نظائر آن که با دول دیگر بسته است مفاد ماده چهارم را حذف کرده است در کمیسیون باین پیشنهاد دولت مراجعه شد و نظر باینکه دولت همیشه می تواند در مواد پیشنهادی خود ماده را پس بگیرد در کمیسیون هم نظریه دولت تصویب شد و ماده چهارم حذف گردید .

رئیس - در ماده اول مخالفی نیست (بعضی تقاضا نمودند قرائت نمودند)
 (شرح ذیل قرائت شد)
 ماده اول - طرفین متعهدین معظم تقبل می نمایند که کلیه اختلافات حاصله بین خود را از هر قبیل که باشد در صورتیکه مسائل دیپلماتیکی بحسب آن موفق نگردد و برای تحقیق و تهیه راپورت به کمیسیون بین المللی که بطریق مذکور در ماده بعد باید تشکیل شود رجوع نمایند نیز متعهد می شوند در مدتی که کمیسیون مشغول تحقیق و تهیه راپورت است اعلان جنگ نه نموده آغاز مخاصمه نکنند .
رئیس - در این ماده مخالفی نیست (گفته شد خیر)
رئیس - ماده دوم قرائت میشود (به ترتیب ذیل قرائت شد)
 کمیسیون بین الملل باید مرکب از پنج عضو باشد که بطریق ذیل انتخاب خواهند گردید هر يك از دولتی يك عضو از مملکت خود معین نموده و يك عضو نیز از مملکت ثالثی تعیین خواهد کرد عضو پنجم بوافق مشترک دولتی انتخاب خواهد شد مخارج کمیسیون را دولتی لندی الاقتضا بطور متساوی خواهند پرداخت - کمیسیون بین المللی باید در ظرف چهار ماه پس از مبادله تصدیق نامه های این معاهده تشکیل شود هر گاه بهیچ یکی از اعضاء کمیسیون از میان برود تکمیل اعضاء بطریق انتخاب اصلی بعمل خواهد آمد
رئیس - آقای ارباب کیخسرو (اجازه)
 ارباب کیخسرو - چون در اینجا تصریح نشده است که این کمیسیون در کجا منعقد خواهد شد بنده لازم میدانم محل انعقاد کمیسیون تصریح شود
 معاون وزارت امور خارجه - تصور می کنم تصریح لازم نباشد چون این مسئله بسته با احتیاجات و تراضی طرفین است و غالباً اتفاق می افتد که در مملکت ثالثی کمیسیون منعقد میشود و هیچ تفاوت هم نمیکند که این کمیسیون در طهران یا واشنگتن یا مملکت ثالثی تشکیل شود و

همین ملاحظه می گوید لندی الاقتضا مخارج آن بطور متساوی پرداخته میشود که اگر فرضاً لازم شد کمیسیون بطهران یا بیاد پرفین مخارج آن را بشوای بپردازند یا اگر بنا شد بواشنگتن برود همین طور مخارج آن را خواهند داد بهر جهت اینکه می نویسد ۳ لندی الاقتضا برای این است که هر جاتشکیل شود مخارج آن را طرفین بپردازند
رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)
 آقای سید یعقوب - بنده يك سؤال داشتم و در این رابطه آقای معاون جواب آقای ارباب کیخسرو میدادند موضوع سوال بنده گفته شد ولی جواب آن داده نشده اینجا می نویسد مخارج کمیسیون را دولتی لندی الاقتضا بطور متساوی خواهند پرداخت البته وقتی که این عهدنامه منعقد می شود مخارجی خواهد داشت که این قید لندی الاقتضا زائد است البته معلوم است وقتی طرفین قبول کردند کمیسیونی برای رفع اختلافات قیامین تشکیل شود مخارج دارد دیگر لفظ لندی الاقتضا معنی ندارد
معاون وزارت خارجه - این اعضاء اعضائی نیستند که در تمام مدت پنجاه حقوقی بگیرند یکمده اعضاء برای کمیسیون معین می کنند که در موقع بروز اختلافات کمیسیونرا تشکیل دهند وقتی برای کمیسیون کار پیدا شود کمیسیون مجبور شد جلساتی داشته باشد و اعضاء مجبوره يك مسافرت هائی بشوند آنوقت حقوق به آنها خواهند داد باین جهت نوشته شده است لندی الاقتضا
رئیس - آقای ارباب کیخسرو (اجازه)
ارباب کیخسرو - با توضیحی که آقای معاون دادند بنده ضروری نمی بینم که در اینجا این قسمت تصریح شود و مقر کمیسیون معلوم شود برای اینکه مامکرر امتحان کرده ایم وقتی يك دولت ضعیف با يك دولت قوی يك معاهده می بندد اگر رعایت این نکات جزئی را نکنند در موقع عمل دچار يك اشکالاتی خواهد شد باین واسطه بنده بی ضرر می دانم که در اینجا قید (مرضی الطرفین) بشود

مخبر - آقای معاون وزارت خارجه توضیح دادند بنده هم خاطر آقای ارباب را متذکر می کنم که در يك مسائلی که خودشان تصدیق می فرمایند چندان ایهیتی ندارد ما نباید زیاد اصرار داشته باشیم علی الخصوص عهدنامه که اصلاح و تصویب شده اگر ما بخواهیم عبارت آنرا تغییر بدهیم باید طرف مقابل هم همین کار را بکند و آنوقت لازمه اش این است که يك مذاکراتی قیامین طرفین بشود و مدتی طول خواهد کشید البته اگر مطلب يك

بعضی اشخاص سالها در فرنگستان تحصیل کرده و زحمت کشیده اند و مدت ها در ادارات دولتی خدمت کردند و رفته رفته حقوق آنها زیاد شده است و حالا صد پنجاه تومان دوست تومان حقوق میگیرند هیچ منطقی ندارد که ما بگوئیم اجزا از صد تومان بیشتر حقوق نگیرند اشخاص باید بقدر کفایت حقوق بگیرند من مخالف با لفت اشرف باین تعبیر که آقایان می کنند هستم اشرف در لغت بمعنی سادات است ولی اینجا با شخصی که سرمایه دارند و بد هستند اطلاق می شود بهر جهت باین ترتیب کار پیش نمیرود ممکن است اشخاص لیاقت داشته باشند و از دولت صد تومان حقوق بگیرند و اشخاصی باشند که لیاقت نداشته باشند و یازده تومان حقوق هم زیاد شان باشد بهر حال ببقیده بنده این پیشنهاد عملی نیست .
رئیس - تصویب نشد
حائری زاده - قسمت ثانی را پس می گیرم مجلس رأی که نمی دهد
رئیس - آقای ارباب کیخسرو (اجازه)
ارباب کیخسرو - بنده خواستم سؤال کنم که شکل گرفتن این رأی بچه نحو خواهد بود و رأی در چه گرفته میشود و حدود این اعتباری که وارد می شود بچه منوال است ؟ برای اینکه تصور می کنم يك قسمت هائی فراموش شده یا هنوز نتوانسته اند باین لایحه ضمیمه کنند مثل خرج راه شوسه از طهران برشت و قره توكه تقریباً ۲۵۰ هزار تومان وزارت فواید عامه در نظر گرفته است یا راههای قم و عراق وغیره که عواید آنها هنوز پیشنهاد نشده بلکه عواید هیچجا پیشنهاد نشده این قسمت خرج از چه نقطه نظر پیشنهاد شده شاید يك مشکلاتی داشته اند که نتوانسته اند اطلاع بدهند یا فراموش کرده اند و شاید نظائر دیگر هم داشته باشد بهر جهت میخواهم بدانم این رأی که گرفته می شود بچه گرفته می شود همین خرج اعتباری گرفته می شود و مخارج محدود بهمین اعتبار می شود یا غیر چیزهایی که از قلم افتاده است در آنجا ممکن است ضمیمه شود .
رئیس - بالفعل باین لایحه که مشتمل بر

که فتره چهارم تفسیر نشده است بنده متأسفانه مجبور خواهم بود مطابق اعلانات قبل خود دو اصل مراعات نمایم اول دادن امتحان است و بنا بر این تمام مستخدمین عدلیه باید امتحان بدهند و هر کس از دادن امتحان استنکاف ورزد عضو عدلیه نخواهد بود باین جهت سیردهام صورت اغضایی را که تا اول صحت آخرین مدتی بود که اعضاء عدلیه باید تقاضا نامه امتحان خود را تقدیم کنند هر کس تقاضا نامه ننهاده باشد صورتش را بیساروند تا تمام آنها منقض شوند اصل دوم اینست که مصادم که فتره چهارم از ماده ۱۴۷ تفسیر نشود غیر از فارغ التحصیلان مدرسه حقوق هیچکس از دادن امتحان معاف نخواهد بود مگر اینکه مجلس شورای ملی ماده ۱۴۷ را تفسیر نموده و بگوید اشخاص دیگری هم معاف هستند

رئیس - آقای تدین (اجازه)

قلمین - اولاً آقای وزیر عدلیه اظهار نمودند که در مجلس سؤالات در تحت یک پرده ها و مقاصد مخصوصی میشود

وزیر عدلیه - من چنین چیزی نگفتم

قلمین - تقریباً باین مضمون فرمودید باید عرض کنم که بنده ابدأ از این سؤال متصور و منظوری نداشتم حالا باید یکی یکی جمله‌های را که فرمودید جواب عرض کنم

بنده تشخیص بین ظاهر قانون و روح قانون و لزوم اجراء ظاهر قانون را بفرمودی میدهم ولی اینکه فرمودید تفسیر قانون با خود مجلس است بنده تصدیق می‌کنم ولی آری ممکن است قانونی را که موافقی بوده هنوز بتصویب مجلس نرسیده تفسیر نماید ؟

(از طرف بعضی از نمایندگان - خیر)

قلمین - پس از این نقطه نظر چون این قانون موقتی است و مجلس آنرا تصویب ننموده نمی‌تواند آنرا تفسیر نماید بهین جهت بود که بنده عرض کردم این قانون موقتی است و نمی‌شود فعلاً داخل در تفسیر آن شد یک قسمت از فرمایشات آقای وزیر عدلیه این بود که من گفته ام چون مدرسه سیاسی یک مدرسه دولتی است پس بنا بر این باید در تمام وزارت - خانه‌ها علی السواء وارد شوند بنده این عرض را نکردم بنده گفتم مدرسه سیاسی یک مدرسه دولتی رسمی است تحصیلاتی که در آنجا میشود مطابق مواد نظامنامه امتحان وزارت عدلیه و مواد تحصیله مدرسه حقوق است بنابراین بعد از آنکه مصطلح آن مواد را در مدرسه سیاسی تحصیل نمودند امتحان دادند دیگر لازم نیست در وزارت

عدلیه هم امتحان بدهند ولی البته پاره‌شرايط دیگری هست که باید دارا باشند بنده هیچ وقت نمی‌گویم در صورتیکه قانون سن را افلا بیست و پنجسال قرار داده فارغ التحصیل مدرسه سیاسی یا مدرسه حقوق را که پانزده سال داشته باشد قاضی نمایند نقطه نظر بنده فقط تحصیلات علمی است بنده عرض می‌کنم چون مدرسه سیاسی مدرسه علمی است و مطابق اطلاعاتی که بنده دارم می‌توانم تمام مواد تحصیل آنجا را از سال اول الی سال پنجم بعرض آقایان برسانم خیلی بیش از آنچه در نظامنامه امتحان عدلیه مندرج است تحصیل نموده اند اگر آنها هم باید امتحان بدهند بنده مخالفم زیرا ممکن است انسان در تالیفی که مشغول تحصیل است امتحان بدهد ولی اگر بعد از مدتی بخواهد خود را برای یک امتحان طولانی حاضر کند البته سهولت نمی‌تواند حاضر شود و افلا ۳ ماه وقت لازم دارد تا مطالعه و مراجعه نموده و تمام مواد را حاضر کند بعلاوه وقتی این اصل را قائل شدیم پس نتیجه تحصیلات چندین ساله و نتیجه امتحان و اخذ دیپلم رسمی چیست وقتی یک نفر امتحان میدهد و دیپلم میگیرد دیپلم او مدرک صحت تحصیلات اوست و می‌تواند در هر جائی که شرایط استخدامی مطابق با مواد دیپلم او بنماید بدون امتحان وارد شود اما این که فرمودید در قانون قید شده است و شاگردان مدرسه حقوق مستثنی هستند) باید دانست که ما مدرسه حقوق داریم یا خیر این کلاس شبی که یک ساعت بشروع و دو ساعت از شب گذشته ختم می‌شود مدرسه حقوق نیست و شاگردانی که از آنجا فارغ التحصیل می‌شوند ابدأ تحصیلاتشان مطابق مصدق قانون گذاری نیست بنده در چندین قبل هم عرض کردم و امروز دو باره تکرار می‌کنم که اگر بنا باشد شاگرد مدرسه حقوق از امتحان عدلیه مستثنی باشد این مدرسه حاله آن مدرسه حقوق نیست مدرسه باید از صبح تا غروب بایک پرگرام صحیحی اداره شود نه اینکه تمام مدت ساعات تحصیل اش در روز دوساعت و نیم باشد بنده حالا وارد این مطلب نمی‌شوم که این مدرسه از روی چه مأخذ و مدرک تاسیس شده ولی همین قدر عرض می‌کنم که اگر وزارت عدلیه مدرسه حقوق لازم دارد باید یکی از دو کار بشود یا باید این مدرسه با پرگرام صحیح و منظم از صبح تا هاهام مشغول کار باشد یا اینکه بوجه سنگین حاله آن که بالغ بر بیست و یک هزار تومان و کسری است که گویا تحصیل بر بوجه عدلیه شده و از این راهم ضرری بقضات وارد می‌آورد با بوجه مدرسه سیاسی یکی شده این کلاس

شعبه مدرسه سیاسی شده و مدرسه سیاسی یک مدرسه عالی حقوقی بشود آقای وزیر عدلیه در ضمن بیانات شان فرمودند که دسته بندی میکنند ؟ شبانه پرانی می‌کنند برای اینکه ابدأ سوء ظن و سوء تفاهمی حاصل نشود عرض میکنم بنده در تمام عمر بدسته بندی و غیره معتقد نبوده ام تا اینکه حالا مستمسک بشبانه نامه نویسی و یا دسته بندی شوم ؟

وزیر عدلیه - کسی بشما چیزی نگفت

قلمین - بلکه بنده فقط از نقطه نظر حق شناسی و اینکه حق یکعده اشخاص تحصیل کرده (که دیپلم رسمی دولتی گرفته اند و دیپلم آنها معض با مضاعف دولت است تصدیق می‌کنم که صاحب این دیپلم یک دوره فقه کامل خوانده است در صورتی که نظامنامه امتحان عدلیه بر نوس مسائل قائل شده است) ترضیح نشود این عرایض را کردم و بنده فقط مقصودم تجسس راه حل این قضیه بود و قبلاهم در این باب با جناب عالی مذاکره نمودم و هیچ قصد حمله و تعرض نداشتم و فقط قصد این است که حقوق یک عده تحصیل کرده از بین نرود

وزیر عدلیه - آقای تدین مطلب را قدری مخلوط نمودند در صورتیکه قابل تفکیک است

اولا ایشان فرمودند که من داخل در شبانه نویسی و دسته بندی و غیره نبوده ام و یا اینکه بنده عنوان کردم که سؤال ایشان داخل در پرده بوده خیر بنده آقای تدین را که رفیق چندین ساله خودم است خوب می‌شناسم ولی در همین حال عرض می‌کنم که ایشان اهل این شهر هستند و از دست بندیهائی که در این شهر برای امتحان می‌شود مسبوق هستند پس عرایض بنده مربوط بجناب عالی نیست و اما راجع به سؤال البته سؤال قدری واضح و مبرهن بود که ابدأ محتاج به تکرار نیست بنده خودم یکی از مسائلی را که عقیده ندارم استتار حقایق است ولی چون سؤالی که در مجلس میشود اگر جواب گفته نشود در خارج میگویند سؤالی شد جواب داده نشد لذا بنده خواستم بتمام دقایق جواب گفته باشم اما در اصل مطلب اگر بنده می‌خواستم خیلی خشکی وجودت کنم و نمی‌خواستم حاضر شوم که حتی الامکان در حدودیکه قانون اجازه میدهد حقوق اشخاص تحصیل کرده یا مال نشود همین فتره چهارم بن حق میدهد که عرض کنم شاگردان مدرسه سیاسی ولو اینکه تحصیلات شان مطابق تحصیلات شاگردان مدرسه حقوق باشد باید امتحان بدهند برای اینکه در نظامنامه امتحان می‌نویسد امتحان علمی و

عملی و من میگفتم اگر علم شاگردان مدرسه سیاسی هم مطابق نظامنامه عدلیه باشد تازه عمل ندارند بنابراین وقتی بنده متوسل به تفسیر ماده ۱۴۷ بشوم فقط از نقطه نظر این است که اخلاقاً و روحاً با آقای تدین موافق میباشم زیرا در این مملکتی که اساساً نشود عرض میکنم بنده در تمام عمر بدسته بندی و غیره معتقد نبوده ام تا اینکه حالا مستمسک بشبانه نامه نویسی و یا دسته بندی شوم ؟

وزیر عدلیه - کسی بشما چیزی نگفت

قلمین - بلکه بنده فقط از نقطه نظر حق شناسی و اینکه حق یکعده اشخاص تحصیل کرده (که دیپلم رسمی دولتی گرفته اند و دیپلم آنها معض با مضاعف دولت است تصدیق می‌کنم که صاحب این دیپلم یک دوره فقه کامل خوانده است در صورتی که نظامنامه امتحان عدلیه بر نوس مسائل قائل شده است) ترضیح نشود این عرایض را کردم و بنده فقط مقصودم تجسس راه حل این قضیه بود و قبلاهم در این باب با جناب عالی مذاکره نمودم و هیچ قصد حمله و تعرض نداشتم و فقط قصد این است که حقوق یک عده تحصیل کرده از بین نرود

وزیر عدلیه - آقای تدین مطلب را قدری مخلوط نمودند در صورتیکه قابل تفکیک است

اولا ایشان فرمودند که من داخل در شبانه نویسی و دسته بندی و غیره نبوده ام و یا اینکه بنده عنوان کردم که سؤال ایشان داخل در پرده بوده خیر بنده آقای تدین را که رفیق چندین ساله خودم است خوب می‌شناسم ولی در همین حال عرض می‌کنم که ایشان اهل این شهر هستند و از دست بندیهائی که در این شهر برای امتحان می‌شود مسبوق هستند پس عرایض بنده مربوط بجناب عالی نیست و اما راجع به سؤال البته سؤال قدری واضح و مبرهن بود که ابدأ محتاج به تکرار نیست بنده خودم یکی از مسائلی را که عقیده ندارم استتار حقایق است ولی چون سؤالی که در مجلس میشود اگر جواب گفته نشود در خارج میگویند سؤالی شد جواب داده نشد لذا بنده خواستم بتمام دقایق جواب گفته باشم اما در اصل مطلب اگر بنده می‌خواستم خیلی خشکی وجودت کنم و نمی‌خواستم حاضر شوم که حتی الامکان در حدودیکه قانون اجازه میدهد حقوق اشخاص تحصیل کرده یا مال نشود همین فتره چهارم بن حق میدهد که عرض کنم شاگردان مدرسه سیاسی ولو اینکه تحصیلات شان مطابق تحصیلات شاگردان مدرسه حقوق باشد باید امتحان بدهند برای اینکه در نظامنامه امتحان می‌نویسد امتحان علمی و

دومدرسه را باید یکی کرد و دولتهم این نظر را دارد که باید يك مدرسه متوسطه مشترکی تاسیس گردد که دارای دوشعبه باشد يك شعبه سیاسی برای سیاست خارجی و يك شعبه حقوقی برای عدلیه نه این باید جزو آن باشد نه آن یکی جزو این پس تمام اینها را ما معتقد و معتزیم و خیال داریم تمام اصلاحاتی را که حضرت مستطاب عالی بطور ناقص اشاره فرمودید بطور کامل انجام دهیم ولی با وجود این نقص که مدرسه حقوق دارد چون عبارت قانون فارغ التحصیل های مدرسه حقوق را استثناء کرده است باید همانطور رفتار شود ولی در عمل یک نفر هم استثناء نمی‌شود بجهت اینکه تا امروز هنوز ما از سه کلاس مدرسه حقوق یک نفر فارغ التحصیل نداریم پس این استثناء هم شامل یکعده نمی‌شود که حقوق عده دیگر زیرا با رفته باشد و اشکالی که راجع به تفسیر قوانین نمودند بنده در این قسمت بواسطه شغلی که دارم مجبورم عرض کنم شرحی که فرمودند بنده موافق نیستم چون قانونی که از کمیسیون مجلس گذشته تفسیر آنرا هم مجلس باید بکند زیرا قانون مراحل دارد یکی مرحله قانون سازی یکی قانونی شدن آن و بر حسب سوابق که در مجالس مختلفه اتخاذ شده مجلس حق دارد حق قانون سازی خود را به کمیسیون بدهد .

(بعضی گفتند - نمیتواند)

وزیر عدلیه - قاطع مسئله نه عقیده شما است نه عقیده من بلکه اکثریت مجلس دوم رسوم و چهارم قاطع است که این اصل را اتخاذ کرده و چون مجلس این کار را به کمیسیون مراجعه کرده پس به مجرد اینکه قانون از کمیسیون گذشت قانون میشود از طرف دیگر اصل دیگری که در زودما مسلم است این است که تفسیر کلیه قوانین با مجلس شورای ملی است کاری باین مطلب نداریم که از کمیسیون گذشته باشد یا از خود مجلس در هر صورت هر وقت ما محتاج به تفسیر بشویم مجلس کاملاً صلاحیت تفسیر صلاحیت قانون را دارد بلکه بالا تر میروم و عرض میکنم غیر مجلس مقام دیگری نیست که این صلاحیت را داشته باشد پس باین تفصیلی که عرض کردم عقیدتاً با آقای تدین موافقم ولی خوب است ایشان یک راهی پیدا کنند که تکلیف مرا آسان کند یعنی فتره چهارم ماده ۱۴۷ تشکیلات عدلیه را تفسیر کنند تا بنده فوراً اطاعت کنم و تا وقتی که تفسیر نشده باشد بنده راهی ندارم و هر کاری بکنم برخلاف قانون کرده ام

نصرت الدوله - بنده پیشنهاد کرده ام که این موضوع جزو دستور جلسه آتی شود (مخالفی نیست)

نصرت الدوله - اجازه میفرمائید ؟ توضیحی راجع باین پیشنهاد عرض کنم

رئیس - بفرمائید

رئیس - پیشنهادی شده است

نصرت الدوله - مقصود از این که پیشنهاد کردم این مسئله از طرز سؤال خارج و جزو دستور بشود این است که می بینیم آقای وزیر عدلیه هیچ نقطه نظر خاصی در این امر ندارد و فقط نقطه نظر ایشان تعقیب قانون است و همه ما هم مکلفیم این نظر را تأیید کنیم منتهی اگر در خود آن ماده قانون یک نظریاتی پیدا کنیم که محتاج بتفسیر باشد منوط بدانکه کرات میسوطر است تا اینکه یک راه حلی بنظر آقایان برسد چنانچه خود بنده اقرار می‌کنم و ابدأ از اقرار خود خجالت ندارم که بنده معتقد بودم دیپلمه های مدرسه سیاسی را در عدلیه بدون امتحان داخل کنم و شاید بنده هم نظری داشته باشم که با نقطه نظر آقای وزیر عدلیه و آقای تدین وسایر رفقا وفق کنند بنابراین خوب است آقای وزیر عدلیه هم موافقت بکنند و این استدعای بنده پذیرفته شود که این مسئله داخل در دستور بشود تا مذاکرات زیادتری در این موضوع شده در ضمن هم شاید راجع به قسمتهای دیگری که این ماده شامل است مذاکره شود تا برای وزیر عدلیه هم مطلب روشن تر شود

وزیر عدلیه - برای بنده فرقی نمی‌کند و حاضر هستم در مطالبی که راجع ببنده مطرح میشود مشارکت کنم تا مطلب روشن شود بنده فقط و فقط میخواهم يك تکیه گاهی داشته باشم و آن تکیه گاه بنده قانون است حالا هر طور مجلس تفسیر کند برای بنده فرقی نمیکند اگر امروز مجلس رأی بدهد که اصلاً این امتحان لغو است بنده فوراً اطاعت می‌کنم

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - چون فعلاً موقع مذاکرات مفصل در این مسئله نیست بنده همین قدر میخواهم ببینم در صورتیکه این مطلب بجلسه آتی بماند در مدت این فاصله از طرف آقای وزیر عدلیه که حق هم دارند و یا است با اعلانات خود هستند آیا این سبزه نفر دیپلمه بدبخت مدرسه سیاسی که سه چهار سال اسه در عدلیه هستند از فردا منصرف خواهند بود ؟

اگر اینطور خواهد بود بنده عرض میکنم برای حفظ حقوق اشخاصی که زحمت کشیده و تحصیل کرده اند و عمر خود را در راه معارف صرف کرده اند در صورتی که همه امیدواری آتی ما با اشخاص تحصیل کرده است .

بهر این است همه آقایان با من موافقت کنند که همین امشب این مسئله حل شود و ما يك دوساعت دیگر هم وقتمان را برای يك امر معارفی و احترام سبزه نفر یا بیشتر شاگردان فارغ التحصیل مصروف کرده اند

بداریم و البته چه کاری مقدم تر از این خواهد بود و اگر ما این کار را بجلسه بعد بگذاریم از فردا این اشخاص منصرف خواهند شد .

پس از همه آقایان استدعا میکنم با بنده موافقت بفرمائید و این تفسیر را امشب تمام بکنند که يك عده اشخاص تحصیل کرده که تحصیلات شان هم موافق مدرسه حقوق است و یک دوره فقه هم دیده اند و دیپلمه هستند در از کار خود منصرف نشوند و زبر عدلیه بنده از نقطه نظر ایامال نشدن حقوق سبزه نفر که سهل است يك نفر هم که باشد نسبت به هم خود حاضر تا صبح هم در این باب مذاکره شود ولی در همانحال هم پرسیدید چه صورتی دارد و کلیه کسانی که تقاضا نامه امتحان نداده اند آیا منصرف خواهند بود یا خیر ؟ جواباً عرض میکنم بله منصرف خواهند بود حالا اگر مجلس شورای ملی تفسیر کرد علاوه بر تفسیری هم که میکند مخصوصاً قید کرده که این تفسیر شامل ما قبل هم هست آنوقت اشخاصی که باین علت خارج شده اند بر خواهند گشت .

چون همیشه قانون شامل ما بعد خواهد شد و باید بالاخص این قید بشود که شامل ما قبل هم بشود .

بنا بر این برای بنده هیچ اهمیتی ندارد و حاضر هستم با تمام نمایندگان مشارکت کنم و موافقم که امشب یا فردا و هر چه زودتر این مسئله حل شود تا تکلیف من هم معلوم شود .

رئیس - باید رأی گرفت

حاج شیخ اسدالله - بنده توضیحی دارم

رئیس - راجع بدستور است ؟

حاج شیخ اسدالله - بلی

رئیس - بفرمائید .

حاج شیخ اسدالله - اینکه حضرت والا فرمودند برای حفظ حیثیت هفت نفر یا ده نفر یا صد نفر از شاگردان دیپلمه های سیاسی باید همین امشب مذاکره شود و تکلیف آنها معین شود که باید امتحان بدهند یا بعجل قضات خود باقی بمانند بنده مطلب را تصدیق میکنم البته باید حفظ حیثیت آنها را کرد و آنها را معترم همدارما مقام قضات است باید بحفظ حیات مملکت و همام دیانت را کرد امشب ما بيك نشستن و بر خواستن نمی‌توانیم کور کورانه يك رأی بدیم که امر قضات درست چه اشخاصی باشد بنده که تصدیق میکنم اشخاصی که تحصیل کرده اند و از مدرسه سیاسی دیپلم گرفته اند خوب میفهمند ولی امشب شما میخواهید برای ادواریك مملکتی قاضی معین کنید و رأی بدید که کسی قاضی باشد و من نسبت به هم خودم عقیده ندارم که در اطراف این

باید امتحان بدهند آنوقت مامی توانیم از روی دقت و مطالعه این مطالب را مذاکره کنیم و رای بدیم و اگر ایشان نخواستند تقاضای بنده را قبول بکنند (اگر چه امیدوارم انشاءالله قبول بفرمایند) بنده آنوقت موافقم که همین امشب مطرح شود و این را هم عرض می کنم نظریاتی که بنده دارم ممکن است شامل غیر از مدرسه سیاسی هم میشود

وزیر عدلیه - در این قسمت اخیر فرمایش شاهزاده نصرت الدوله که ممکن است معافیت شامل سایرین هم بشود برای بنده فرقی نمی کند اما در قسمت تمدید مدت متأسفانه با حضرت والا موافقت ندارم زیرا برای نوشتن يك ورقه کافیست که من امضا کننده هستم حاضر موقع امتحان که معین شد بدهم نمی توانم برای این غفلت مجدداً يك مدتی معین بکنم زیرا اگر اینطور باشد بنده دیگر در این وزارتخانه نخواهم ماند.

رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - چون آقای تدین در ضمن بیانات خودشان فرمودند این قانون از تصویب مجلس گذشته بنده مخالفم و عرض می کنم کمبسیون وغیره وقتی رایش رسمیت دارد که بمجلس شورای ملی بیاید و از مجلس بگذرد و الاری گرفته شدن رسمیت ندارد مطلب دیگر اینکه فرمودند دیپلمه های مدرسه سیاسی يك دوره کامل فقه را امتحان داده اند بنده گمان نمی کنم يك دوره کامل فقه باین آسانی باشد که شاگرد مدرسه سیاسی بتواند در مدت ۶ سال از همد بر آید و نیز فرمودند يك امتحان کافی است بعقیده بنده این هم کافی نیست زیرا ممکن است من يك امتحان گمالی داده و بعد فراموش کرده باشم آنوقت نمی شود چشم مردم را بدست من بدهند که هر کاری می خواهم بکنم خوب نیست يك مملکتی را عرض و ناموسش را بدست این نوع اشخاص دارد و شرعی را هم که آقای وزیر عدلیه فرمودند که شاگردان مدرسه حقوق امتحان علمی و علمی میدهند این را هم بنده معتقد نیستم **رئیس جناب عالی در اصل مطلب وارد شدید چون تازه کار هستید و نظامات مجلس را ملاحظه فرمودید انشاءالله بعد از این رعایت نظامات را خواهید فرمود آقای حائری زاده راجع بدستور است**

حائری زاده - بنده راجع بدستور عرض دارم

رئیس - شاهزاده سلیمان میرزا (اجازه) سلیمان میرزا - بنده نمی خواهم

داخل اصل مطلب بشوم و مثل سایر آقایان خارج از موضوع حرف بزنم و جواب فرمایشات آقای حاج شیخ اسدالله و آقای حاج میرزا عبدالوهاب را عرض کنم طلب ایشان باشد انشاءالله بعد عرض خواهم کرد اما همین قدر عرض می کنم با نظر داشتن بامتیازات فضلی بنده حاضر نمی شوم که برویم خانه دایمان بشینیم در صورتی که وزیر عدلیه هم نمی خواهد حکم خودش را نقض کند می گوید حکمی است داده ام باید اجرا شود و حق هم دارد و حقوق سیزده نفر یا بیست نفر یا يك نفر شاگردان فارغ التحصیل پایمال شونده در موقع صحبت می گفتند با فلان کس در موضوع معارف موافقیم اگر موافقت بسم الله این اولش بیاید و امشب دوساعت وقت خود را صرف کنیم که فردا شاگردان فارغ التحصیل از عدلیه خارج نشوند و تکلیفشان معین شود و گمان می کنم مذاکره در این مسئله که مدرسه سیاسی هم جزو این ماده هست باینست چندان اشکالی نداشته باشد

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقای سید یعقوب - بنده باین پیشنهاد مخالفم برای اینکه این پیشنهاد روح ماده امتحان را از بین می برد حضرت والا شاهزاده سلیمان میرزا می گویند باید شاگردان مدرسه سیاسی امتحان ندهند بنده هم عرض می کنم تمام آخوندهائی که در عدلیه هستند نباید امتحان بدهند چرا؟ برای اینکه آن آخوندها فقه خوانده اصول خوانده اند آن وقت آن ها خارج شوند و يك عده دیگر داخل شوند این است که بنده عرض می کنم لازمه این پیشنهاد شاهزاده سلیمان میرزا و نصرت الدوله این می شود که این ماده اصلاح را نشود پس چه طوری ما می توانیم يك رانی بدیم که يك ماده که مدت ها در مملکت جاری بوده است و يك وزیر عدلیه جدی پیدا شده که می خواهد مطابق قانون رفتار کند و امتحان را در مملکت اجرا کند از بین برود شما دارید کار را مشکل میکنید فردا می بینیم تمام آخوندهای این شهر هم اشکال میکنند این که حضرت تعالی می فرماید اشکال تراشی خواهد شد و بگویی وزیر عدلیه کسل و ملول میشود و از بین میرود پس خوبست شاهزاده هم همراهی فرمایند و تماماً امتحان بدهند.

رئیس - رای می گیریم که این مسئله جزو دستور امشب بشود بانه آقایانی که تصویب می کنند جزو دستور امشب بشود

قیام فرمایند (عده قلبی قیام نمودند) رئیس - تصویب نشد

وزیر عدلیه - آیا ممکن است بنده استدعا کنم فردا جلسه فوق العاده تشکیل بشود که تصمیمی در این باب گرفته شود.

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - بنده کاملاً پیشنهاد آقای وزیر عدلیه را تصدیق میکنم که برای حفظ حقوق این فارغ التحصیل ها فردا جلسه بشود و يك دوساعت وقت مانرا صرف کنیم و تکلیف آنها را معلوم کنیم و فرمایشاتی که آقای آقا سید یعقوب و حاج شیخ اسدالله و حاج میرزا عبدالوهاب و سایر آقایان فرمودند جوابش را بعد عرض خواهم کرد.

رئیس - مجلس موافق است که فردا جلسه بشود

(جمعی گفتند بلی) رئیس - آقای آشتیانی راجع بجلسه

فردا است

آقا میرزا هاشم - بلی

رئیس - بفرمائید

آقا میرزا هاشم - بنده می خواهم عرض کنم اینکه آقای وزیر عدلیه و شاهزاده سلیمان میرزا فرمودند فردا شاگردان مدرسه سیاسی بیرون میروند تصور میکنم غیر از این باشد برای اینکه ایشان اعلان کرده اند که هر کس می خواهد امتحان بدهد باید بیاید و تقاضا نامه بدهد دیگر تمهین نکرده اند حالا که تقاضا نامه داد چه وقت مجلس امتحان تشکیل میشود هنوز که مجلس امتحان را تشکیل نداده اند که اعضاء بیایند امتحان بدهند در این صورت چه شاگردان مدرسه و چه سایرین فعلاً از عدلیه خارج میشوند و ما عجله نداریم در اینکه فردا مجلس را تشکیل بدیم و وقت باقی است که این مطلب را حل کنیم.

وزیر عدلیه - بانهایت درجه تأسف بنده این نظریه آقای آشتیانی را ندارم

برای اینکه شرط عضویت عدلیه اول دادن امتحان است و اولین قدمش حاضر شدن برای امتحان یعنی اشخاصی که استخدام عدلیه را میخواهند باید تقاضا نامه بدهند و مواد امتحان را هم بنده اول تقدیم مجلس شورای ملی خواهم کرد بعد که مجلس مواد آنرا تصویب کرد امتحان شروع خواهد شد و البته هر کس در آن مدتی که من معین کرده ام تقاضا نامه نداشته در حکم این است که نمی خواهد امتحان بدهد و اگر میخواهند امتحان بدهند باید قبلاً تقاضا نامه داده باشند.

آقای میرزا هاشم آشتیانی - ممکن است فردا همان سیزده نفر تقاضا

نامه بدهند **رئیس - رای می گیریم** به جلسه فردا آقایانیکه جلسه فردا را تصویب میکنند قیام فرمایند.

(اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد - آقای حاج میرزا عبدالوهاب راجع به آقای تدین چیزی فرمودند که ایشان مجبور بتوضیح هستند.

تدین - بنده تصور میکنم چون آقا

درست بر اریض بنده توجه فرمودند این بود که برای ایشان عوض سوء تفاهم تسامح حاصل شده بنده عرض کردم چون این قانون موقتی است و مجلس آنرا تصویب نکرده است باین جهت تفسیر هم نمی تواند بکند زیرا قانونی را که مجلس مستقیماً به اورای نداده و جزو قوانین هادی نشده است و باصل آن رای نداده در فرع آن نمیتواند داخل بشود بنده عرض نکردم که آنها را مجلس تصویب کرده؛ دیگر این که به بنده نسبت دادند که بنده عرض کرده ام شاگردان مدرسه سیاسی يك دوره فقه کامل میدانند بنده هم يك مدتی در مدرسه بودم و فرش مدرسه را که نه کرده ام و میدانم دانستن يك دوره فقه کامل مدتها وقت لازم دارد بنده فقه کامل عرض نکردم گفتم يك دوره فقه دیده اند تا لثاً فرمودند امتحان علمی يك مرتبه کافی نیست و يك مثل هم به کمالی زدند البته تصدیق می فرمائید که مطابق اصطلاحات علمی مقصود ملکه است و ملکه عبارت از استحضار قوه است که هر وقت مراجعه به آن مطلب بکنند بتوانند آن مطلب را استنباط کنند پس بنابراین کسی که دارای این قوه باشد يك مرتبه امتحان بدهد کافی است و بعد هم اگر عمل نکرد ممکن است آن قوه کمی سست و ضعیف بشود و بعد از مراجعه البته ملتفت خواهد شد بملاوه این اشخاص امتحان داده و مدتی هم هست در عدلیه هستند.

رئیس - جلسه فردا دوساعت قبل از غروب دستور هم اولاً همین موضوع شاگردان مدرسه سیاسی و ثانیاً انتخاب پنج نفر برای کمسیون عدلیه خواهد بود

وزیر عدلیه - گمان میکنم بنده بد فهمیدم موضوع اصلاً دیپلم شاگردان مدرسه سیاسی نیست موضوع تفسیر فقره چهارم از ماده ۱۴۷ قانون تشکیلات عدلیه است

رئیس - دستور جلسه فردا تفسیر فقره چهارم از ماده ۱۴۷ قانون تشکیلات عدلیه است **مجلس ۲ ساعت از شب گذشته ختم شد مؤمن الملک**